



Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gotlands län välkomnar förslaget som skulle bidra till att utveckla energiplaneringen, bidra till energieffektivisering genom åtgärder hos kommun och region samt upphandlande myndigheter.

För att länsstyrelsernas roll att samordna staten i länet samt det energiplaneringsarbete som utförs av länsstyrelserna tillsammans med kommunerna och regionerna på regional nivå ska tas tillvara i det fortsatta utvecklingsarbetet, föreslår Länsstyrelsen bland annat att beskrivningen av länsstyrelsernas roll utvecklas i såväl författningstext, som bedömningstext. Länsstyrelsen föreslår vidare några ändringar i den föreslagna lagen om energiplanering i kommuner och regioner och även i förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter för att bättre binda ihop den kommunala och regionala energiplaneringen, samt beskriva kopplingen till den nationella planeringen.

Lagstiftningen innebär ökade krav på kommunerna inom flera områden. Länsstyrelsen i Gotlands län vill i yttrandet lyfta fram behovet av stöd till kommuner, både i form av ekonomiska resurser, vägledning och metodstöd. För att länsstyrelserna ska ge bra stöd till kommunerna och samordna staten i länet krävs bra stöd och underlag från fler sektorsmyndigheter än Energimyndigheten. Länsstyrelsen ser det som önskvärt att andra sektorsmyndigheters, exempelvis totalförsvarsmyndigheterna, skyldighet att bidra med underlag till energiplaneringen tydliggörs i lagen eller förordningen.

Länsstyrelsen i Gotlands län ser även behov av att förslaget ensas gällande terminologi och utveckling inom styrel.

Avsnitt 2.1

Förtydliga länsstyrelsens roll

I 12 § föreslår vi att "länsstyrelsen" läggs till som första strecksats före "andra kommuner" samt ett nytt stycke 2: "Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan". Motivering till förslaget finns i avsnitt 4.6 nedan.

Avsnitt 2.3

Länsstyrelsen önskas ges möjlighet att yttra sig i aktualitetsprövningen samt ge vägledning

Vi föreslår följande komplettering i 8 § (nuvarande stycke 2 blir stycke 3): "Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen." Detta motiveras utifrån länsstyrelsens kunskap i den regionala energiplaneringen och nationella energimål.

Länsstyrelsen föreslår följande ändring i 18 §: "Statens energimyndighet ska genom länsstyrelserna och metodstöd vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner." Detta motiveras genom att länsstyrelserna har en central roll i energiplaneringen – inte minst när det gäller samspelet mellan lokal och nationell planering. Länsstyrelserna ska utifrån sin kunskap och regionala överblick (inom bland annat energi, totalförsvaret, regional utveckling, miljöprövning och klimatanpassning) bistå kommunerna med regional vägledning och underlag i kommunernas energiplanering. Därav bör länsstyrelserna även ha en utpekad vägledande roll gentemot kommunerna. Energimyndigheten och länsstyrelserna behöver utveckla ett välfungerande samarbete kring hur kommunernas energiplaneringsarbete ska stödjas. Därför bör båda myndigheterna hjälpas åt i vägledningen.

För att länsstyrelserna ska kunna ge bra stöd till kommunerna och samordna staten i länet krävs stöd och underlag från fler sektorsmyndigheter än Energimyndigheten. Länsstyrelsen ser det som önskvärt att exempelvis totalförsvarsmyndigheterna skyldighet att bidra med underlag till energiplaneringen tydliggörs i lagen eller förordningen. Konsekvensen kan annars bli att energiplaneringen inte kan genomföras på grund av målkonflikter med totalförsvaret.

Erfarenheter från Gotland visar att det är problematiskt och behöver hanteras.

Avsnitt 2.4

Ensa terminologi i förhållande till plan- och bygglagstiftningen

I 14 § andra stycket a i *Förslag till förordning om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader* används begreppet "totalrenovera". Begreppet verkar syfta till en ändring av en byggnad som innebär att dess egenskaper i förhållande till energikraven kommer att förändras väsentligt. Varken begreppet "totalrenovera" eller "renovera" förekommer i plan- och bygglagstiftningen. Man bör överväga om man kan använda samma terminologi som i plan- och bygglagen, där begreppet "ombyggnad" är definierat.

I samma paragraf används formuleringen "[byggnadens] särskilda arkitektoniska eller historiska värde." Det begrepp som används i Boverkets föreskrifter är "kulturvärden". I PBL används dels begreppet "kulturvärden", dels "byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden". Om avsikten är att syfta på andra värden än de som framgår av plan- och bygglagstiftningen bör det förtydligas och motiveras, och i annat fall bör man överväga att använda de redan etablerade begreppen för att undvika oklarheter.

Avsnitt 2.5

Behov av vägledning eller verktyg för enhetlig rapportering samt krav på statistik i upphandlingar

Gällande bilaga 1 till i förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter genom *Formulär för redovisning av miljöledningsarbete Del 2 Uppföljning av miljöledningsarbetets effekter 2. Energianvändning* 2.1 föreslås justeringen i formuläret sett till energieffektivitetsdirektivet om mobilitetstjänster. Att redovisa energianvändning i kilowattimmar från mobilitetstjänster är nytt. För att skapa förutsättningar för en enhetlig rapportering och möjlighet till jämförelse mellan åren är det viktigt att Naturvårdsverket (alternativt Energimyndigheten) tar fram en vägledning eller ett verktyg för ändamålet, såsom finns framtagna

för beräkning av koldioxidutsläpp och som uppdateras årligen¹ inför redovisning av miljöledningsarbetet. Det är också viktigt att Kammarkollegiet ställer krav i upphandlingar för bilhyra och taxiresor för att statistik ska kunna inhämtas från upphandlade leverantörer inför redovisning.

Avsnitt 2.6

Länsstyrelsen är positiv till föreslagen justering.

Avsnitt 4.1

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att lagen och förordningen om kommunal energiplanering upphävs och ersätts av en ny lag och förordning.

Avsnitt 4.2

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att en kommun ska planera och följa upp åtgärder för att främja en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt. Planeringen ska bidra till att efterfrågan på energi möts på kort och lång sikt, även vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Komplettera med en beskrivning av energiplaneringen på regional nivå

Under "skäl för förslaget" som redovisas under 4.2 föreslår Länsstyrelsen följande tillägg i fjärde stycket efter andra meningen som beskriver energiplaneringen som genomförs på regional nivå: *"På regional nivå har länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag att utveckla den regionala energiplaneringen genom att bland annat i bred samverkan revidera de regionala energi- och klimatstrategierna (klart 2025) och att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering (klart 2026). Den regionala energiplaneringen sätter den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext och underlättar arbetet för kommuner och andra lokala och regionala aktörer, samtidigt som den regionala energiplaneringen samlar lokal och regional kunskap som underlag för den nationella energiplaneringen."*

Avsnitt 4.3

¹ Åsytar detta verktyg: [Årlig rapportering för miljöledning i staten](#)

Ett ökat krav på innehållet i kommunala energiplaner behöver komma med stöd till kommuner i form av resurser, vägledning och metodstöd.

Länsstyrelsen noterar att förslaget innebär ökade krav på kommunerna inom flera områden. Med tanke på tiden för ikraftträdande är det viktigt att kommunerna får del av resurser, vägledning och metodstöd.

Behov av vägledning och metodstöd finns inom flera områden. Länsstyrelsen i Gotlands län vill särskilt lyfta fram behovet kopplat till informationssäkerhet och sekretess. Exempelvis är den geografiska informationen sparsam i nätutvecklingsplaner idag, och KRE-statistiken innehåller luckor på grund av företagssekretess, vilka understryker frågan om metodstöd för hur en kommun ska hantera information om energibehov samtidigt som de lever upp till innehållet i en energiplan. På samma sätt behöver kommuner stöd i avvägning mellan att energiplanen ska vara en öppen plan medan annan beredskapsplanering kan behöva finnas i andra dokument.

Energiplanen lyfts fram som ett lämpligt underlag för översiktsplaneringen som bland annat kan ge information om behovet av mark för energiproduktion. Förslaget innehåller inga utökade krav på kommunen att ta hänsyn till energiplaneringen i översiktsplaneringen, men däremot ett krav på energiplanen att utformas som ett lämpligt underlag till översiktsplanen. Länsstyrelsen tycker det låter som ett väl avvägt förslag.

Avsnitt 4.4

Länsstyrelsen önskas ges möjlighet att yttra sig i aktualitetsprövningen och behovet av regelbunden uppdatering av regional energiplanering

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen ett tillägg i slutet av första stycket i rutan: *Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen.*

För den fortsatta beredningen föreslås att texten under skäl för förslaget under rubriken "En kommun ska varje ny mandatperiod pröva om en energiplan är aktuell" kompletteras med: *Länsstyrelsen bör ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen utifrån*

kunskapen i den regionala energiplaneringen och nationella energimål.

För den fortsatta beredningen föreslås texten under rubriken "Energiplanen ska offentliggöras" att "Statliga myndigheter kan behöva information om vilka åtgärder som kommunen planerar vidta." ändras till *De kommunala energiplanerna är viktiga för Länsstyrelsen som underlag för den regionala energiplaneringen som i sin tur utgör underlag för den nationella planeringen. Sista meningen under samma rubrik föreslås även utöver "allmänheten" kompletteras med Länsstyrelsen och andra aktörer. Länsstyrelsen föreslår även att ett nytt tredje stycke under samma rubrik som beskriver att den regionala energiplaneringen behöver uppdateras regelbundet.*

Avsnitt 4.6

Förtydliga länsstyrelsens roll

Utifrån förslaget till ändring i 12 § i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* ovan bör texten i rutan i den fortsatta beredningen ändras till "Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med länsstyrelsen, andra kommuner och regionen som en del av energiplaneringen."

I andra stycket i rutan föreslås följande tillägg efter första meningen: *Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan.*

Skälen för förslaget kan med fördel utvecklas med en tydligare beskrivning av Länsstyrelsernas roll: *Genom kontakt med länsstyrelsen underlättas kommunernas arbete med energiplanering. Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska enligt instruktionen "utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser," och "inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet". Länsstyrelsen har utöver energi och*

klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden som är relevant för den kommunala energiplaneringen exempelvis totalförsvar, samhällsplanering, miljöprövning, social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning.

Femte stycket föreslås bytas ut till: Även andra statliga myndigheter (inklusive Affärsverket svenska kraftnät) än länsstyrelsen har viktig kunskap utifrån sina ansvar inom energiplaneringen, exempelvis framtagande av scenarier, nationella kunskapsunderlag, finansiering och planeringsansvar enligt sina instruktioner. Utifrån länsstyrelsens regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken, länsstyrelsens instruktion att samordna statliga myndigheters insatser samt de uppdrag som Affärsverket svenska kraftnät, Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen har att stödja länsstyrelsernas arbete med regional energiplanering, bör de statliga myndigheternas kunskap kanaliseras genom länsstyrelserna. Ett sådant tillvägagångssätt överensstämmer till exempel med hur staten organiserar vägledning enligt PBL. Det är dock inget som hindrar kommunerna från att komplettera kontakterna med länsstyrelserna med direktkontakter med andra statliga myndigheter.

Lagstiftningen innebär ökade krav på kommunerna inom flera områden som angränsar till energiplaneringen och för att länsstyrelserna ska ge bra stöd till kommunerna enligt ovanstående förslag krävs bra stöd och underlag från olika sektorsmyndigheter, inte bara Energimyndigheten. Länsstyrelsen ser det som önskvärt att andra sektorsmyndigheters, exempelvis Försvarmaktens, skyldighet att bidra med underlag till energiplaneringen tydliggörs i lagen eller förordningen.

Avsnitt 4.7

Behov av vägledning och metodstöd kopplat till informationssäkerhet och sekretess

Se avsnitt 4.3 ovan.

Avsnitt 4.9

Behov av att ensa detta förslag med pågående arbete inom styrel samt lagen (2006:544) om kommuners och

regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Länsstyrelsen instämmer i att det är viktigt att kommunen medverkar i styrelspaneringen, något som är praktik i Gotlands län idag. Länsstyrelsen ser en logik i att energiplanering på lokal nivå (kommun) tar med hela hotbildsperspektivet på både kort och lång sikt. Inom styrel går utvecklingen dock i motsatt håll. Flera län har problem med att kommuner inte mår med att hantera de omfattande stegen i styrelprocessen. Där finns förslag om att inför nästa styrelsomgång flytta uppgifter från kommuner till länsstyrelser. Det finns en logik i att planering för el huvudsakligen sker på regional nivå då elnät ofta överskrider kommungränser. Detta argument skulle även kunna nyttjas för andra energislag.

Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap är enligt länsstyrelsens kännedom på väg att ersättas av ny lagstiftning där kommuner mer ska fokusera på sin egen kommunala verksamhet och mindre på all verksamhet inom sin kommun. Detta vägval tycks gå i motsatt riktning i det som denna remiss föreslår.

Avsnitt 7

Tiden för publicering av Energiplanerna den 1 januari 2028 kan vara utmanande för kommuner

Med tanke på tiden för ikraftträdande är det viktigt att kommunerna får del av resurser, vägledning och metodstöd i god tid. Se vidare avsnitt 4.3 ovan.

Avsnitt 8

Korrigera att det är länsstyrelsen som avses

Första meningen behöver ses över. Där står "Kommuner och regioners energiplaneringsarbete..." Eftersom det är syftet i länsstyrelsens uppdrag som nämns där bör det vara "Kommuners och länsstyrelsernas energiplaneringsarbete..." som avses. På samma sätt behöver sista meningen under 8.3 uppdateras.

Permanent delar av länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag (8.8)

Länsstyrelsen föreslår för den fortsatta beredningen att texten kompletteras med en rubrik för länsstyrelserna utifrån de förslag som föreslås ovan. I texten föreslås det framgå att författningsförändringarna till följd av ovanstående förslag är en del av det som Länsstyrelsen har i regleringsbrevsuppdrag. Författningsförslagen blir i så fall ett sätt att permanenta delar av länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag. Ytterligare finansiering till länsstyrelsen krävs inte för genomförandet av förslaget, men förslagen förutsätter att befintlig finansiering permanentas.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding i Gotlands län, Charlotte Petri Gornitzka med energi- och klimatsamordnare Agneta Green som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Hamlet Mirjamsdotter, Samhällsplanerare, och Natalie Hafdelin, Miljöledningssamordnare, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

sandra.lennander@regeringskansliet.se

daniel.friberg@regeringskansliet.se